

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
Ξυλόκαστρο, 4-5 Νοεμβρίου 2017

Ο Αδριανός στην Κορινθία

Δρ. Ολυμπία Χασούρα
Διευθύντρια Γυμνασίου Βραχατίου

Ο Αδριανός στην Κορινθία

Δρ. Ολυμπία Χασούρα

Θέση & Ιδιότητα: Διευθύντρια Γυμνασίου Βραχατίου

E-mail: chasoura@sch.gr

Εισαγωγή

Διδακτικό σενάριο στην Ιστορία της Α΄ Γυμνασίου.

Συγκεκριμένα αναφέρεται στο κεφάλαιο Ι. Από τη Ρώμη στο Βυζάντιο του σχολικού εγχειριδίου και πιο συγκεκριμένα στην ενότητα Ι.1 Ρωμαϊκή ειρήνη. Στο κεφάλαιο αυτό επιγραμματικά αναφέρονται τα ονόματα των αυτοκρατόρων χωρίς ιδιαίτερη αναφορά στο έργο καθενός και γίνεται μια σύντομη αναφορά στη ρωμαϊκή ειρήνη του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα. Δίνεται επίσης ένας χάρτης του ρωμαϊκού κράτους της εποχής του Τραϊανού.

ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ: 4 διδακτικές ώρες.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ:

- 1) Ικανοποιητική γνώση του ρωμαϊκού κόσμου ιδιαίτερα του 2^{ου} αι. μ.Χ.
- 2) Ικανοποιητική γνώση των μαθητών στη χρήση ΤΠΕ (κειμενογράφος, ίντερνετ, power point).
- 3) Εξοικείωση των μαθητών στον ομαδοσυνεργατικό τρόπο εργασίας.

ΣΤΟΧΟΙ:

A) ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ:

- ✓ Να γνωρίσουν μια σημαντική ιστορική προσωπικότητα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας που έχει σχέση με τον τόπο τους, την Κορινθία, τον Αδριανό και το έργο του.
- ✓ Να γνωρίσουν το Αδριάνειο υδραγωγείο, κυρίως τον τρόπο κατασκευής του και την αξία του για την Κορινθία.
- ✓ Να γνωρίσουν εγχειρίδια εξειδικευμένα, που έχουν γραφεί για τον τόπο τους από ειδικούς επιστήμονες, και να συνειδητοποιήσουν την αξία του τόπου τους.
- ✓ Να αντιληφθούν την αξία του κράτους- πρόνοιας που, παρά τις αντιξοότητες, εκτελεί έργα τα οποία κάνουν τη ζωή του πολίτη ευκολότερη.
- ✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι η μακρο-ιστορία γίνεται πιο προσιτή και πιο ελκυστική μέσα από τη γνώση της μικροϊστορίας του τόπου όπου ζούμε καθημερινά.

B) ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ:

- ✓ Να καλλιεργηθεί πνεύμα συνεργασίας και να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στην ομαδική εργασία.
- ✓ Να αναπτύξουν κριτική και δημιουργική σκέψη.
- ✓ Να καλλιεργήσουν δεξιότητες στην επεξεργασία των ιστορικών πηγών.
- ✓ Να αναλάβουν κεντρικό και ενεργητικό ρόλο στη διαδικασία μάθησης.

- ✓ Να ασκηθούν στην ανάληψη πρωτοβουλιών και να ικανοποιηθούν εργαζόμενοι ως μικροί ερευνητές.

Γ) ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ:

- ✓ Να γνωρίσουν δικτυακούς τόπους χρήσιμους για το μάθημα της ιστορίας τους οποίους μετά θα μπορούν να επισκέπτονται για τη «μεταγνώση» τους.
- ✓ Να ασκηθούν στην επιλογή της κατάλληλης πληροφορίας.
- ✓ Να συνειδητοποιήσουν την αξία και τη χρησιμότητα των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία.
- ✓ Να αξιοποιήσουν τη χρήση επεξεργαστή κειμένου, του λογισμικού παρουσίασης (Power Point) και την αναζήτηση πληροφορίας στο ίντερνετ.

Θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο εφαρμόζεται σε τμήμα 18 μαθητών οι οποίοι χωρίζονται σε 3 ομάδες 6μελεις (έστω ομάδες Α, Β, Γ).

- ✓ στην ομάδα Α ανατίθεται ο ρόλος των ΡΩΜΑΙΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ του 2^{ου} αι.
- ✓ στην ομάδα Β των ΒΙΟΓΡΑΦΩΝ ΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
- ✓ και η ομάδα Γ είναι οι ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΙ.

Σε κάθε ομάδα δίνεται ένα φύλλο εργασίας σχετικό με το θέμα που έχει αναλάβει.

1^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας/πληροφορικής):

- 1) Ο καθηγητής εστιάζει την προσοχή των παιδιών στα υπό διερεύνηση θέματα και παρουσιάζει ως αφόρμηση εικόνες από το σχολικό εγχειρίδιο ή και δικές του. Ως αφόρμηση οι μαθητές παρακολουθούν επίσης βίντεο για τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία στην ιστοσελίδα: <https://www.youtube.com/watch?v=niZcG-rCWC0> (από 28.55' ...32.13')
- 2) Συζητά με τα παιδιά τους γνωστικούς κυρίως στόχους που έχει θέσει. Δίνει τις αναγκαίες εξηγήσεις και διευκρινίσεις και επιλύονται οι πρώτες απορίες των μαθητών. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος του καταιγισμού ιδεών (brainstorming).
- 3) Μοιράζει τα φύλλα εργασίας στις αντίστοιχες ομάδες.
- 4) Δίνει οδηγίες για τους επιμέρους ρόλους, όπως θα τους ορίσει κάθε ομάδα. Ένας μαθητής θα πλοηγείται και θα εστιάζει στις πηγές, ένας θα κρατεί τις αναγκαίες πρώτες σημειώσεις στο σημειωματάριο του υπολογιστή, ένας θα γράφει την κύρια εργασία στον επεξεργαστή κειμένου, ένας θα είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία power point, ένας θα είναι υπεύθυνος για την ανάρτηση της εργασίας στο ιστολόγιο με τη βοήθεια του καθηγητή του. Και όλοι οι μαθητές θα συνεργάζονται, θα συνδιαλέγονται, θα κρίνουν και θα συναποφασίζουν τι θα παραχθεί ως τελικό έργο.

2^η – 3^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής):

- 1) Έχουν εγκατασταθεί σ' όλες τις μονάδες τα φύλλα εργασίας, τα κατάλληλα λογισμικά και ό, τι χρειάζεται σε έντυπη μορφή σκαναρισμένο.
- 2) Άνοιγμα των φύλλων εργασίας.

- 3) Δημιουργία φακέλου στην επιφάνεια εργασίας με το όνομα της ομάδας και αρχείου με το όνομα του θέματος (π.χ. Α/ Ρωμαίοι ιστορικοί κ.ο.κ).
- 4) Περιήγηση στις ιστοσελίδες που δίνονται στα φύλλα εργασίας. Επιλογή του κατάλληλου υλικού από τις ιστοσελίδες και οργάνωση των εργασιών.

4^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής):

- 1) Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να παρουσιάσει στις υπόλοιπες ομάδες τις απαντήσεις των φύλλων εργασίας με τη βοήθεια του power point.
- 2) Συζήτηση πάνω στα συμπεράσματα των ομάδων, όπως προκύπτουν από τα φύλλα εργασίας.
- 3) Αξιολόγηση των εργασιών των μαθητών μέσα από τη συζήτηση.
- 4) Ανατροφοδότηση πάνω στις πιθανές λανθασμένες απόψεις των μαθητών.
- 5) Γίνεται η ανάρτηση της εργασίας στο ιστολόγιο με τη βοήθεια του καθηγητή.

Ανάλυση δεδομένων

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α (ΟΜΑΔΑ Α)

ΡΩΜΑΙΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ του 2^{ου} αι. μ.Χ.

A Από τις ηλεκτρονικές σελίδες, που βλέπετε, να ανοίξετε τους κατάλληλους συνδέσμους και να βρείτε πληροφορίες αποκλειστικά για τα παρακάτω ερωτήματα. Δώστε την απάντησή σας σε ένα πολυτροπικό κείμενο (γραπτός λόγος σε παραγράφους με ιστορική γνώση, επιχειρήματα, αιτιολόγηση, εικόνες, χάρτες...) σε ένα αρχείο κειμένου, το οποίο θα δημιουργήσετε στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας. Με τα κείμενα, που έχετε γράψει, και τις εικόνες να ετοιμάσετε μια παρουσίαση Power Point την οποία θα δείξετε στους συμμαθητές σας και θα ανεβάσετε στο ιστολόγιο του σχολείου.

- ✓ https://el.wikipedia.org/wiki/Pax_Romana
- ✓ https://www.google.gr/search?q=ρωμαιικη+αυτοκρατορια+χαρτης&rlz=1C1GGRV_enGR751GR751&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjXg9qIjdzVAhXkLMAKHUUVCI0QsAQIiw
- ✓ <http://www.ime.gr/chronos/07/gr/politics/index33.html>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=niZcG-rCWC0> (από 28.55...32.13)

B Αφού επισκεφθείτε τις παραπάνω σελίδες να απαντήσετε στα ερωτήματα:

- 1) Τι είναι η PAX ROMANA;
- 2) Ποιοι ήταν οι λαοί και τα εδάφη που κατείχε η Ρώμη τον 2^ο αι; Ποιο ήταν το ρωμαϊκό κράτος τον 2^ο αι;
- 3) Ποια είναι η πολιτική, πολιτιστική, οικονομική, κατάσταση των λαών της αυτοκρατορίας ως αποτέλεσμα της ρωμαϊκής ειρήνης κατά το 2^ο αι.;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Β (ΟΜΑΔΑ Β)

ΒΙΟΓΡΑΦΟΙ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

A Να απαντήσετε στα θέματα/ερωτήσεις που ακολουθούν:

- 1) Τι γνωρίζετε για τον βίο του Αδριανού;

- 2) Ποιος ήταν ο σκοπός των ταξιδιών του;
- 3) Ποιες είναι οι πιο γνωστές αναπαραστάσεις του Αδριανού (προτομές – νομίσματα);

B Από τις ιστοσελίδες που βλέπετε παρακάτω και το κείμενο της Μαργκερίτ Γιουρσενάρ, που θα βρείτε στην επιφάνεια εργασίας του Η/Υ σας, να βρείτε πληροφορίες αποκλειστικά για τα παραπάνω ερωτήματα. Δώστε την απάντησή σας σε ένα πολυτροπικό κείμενο (γραπτός λόγος σε παραγράφους με ιστορική γνώση, επιχειρήματα, αιτιολόγηση, εικόνες, χάρτες...) σε ένα αρχείο κειμένου, το οποίο θα δημιουργήσετε στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας. Με τα κείμενα, που έχετε γράψει, και τις εικόνες να ετοιμάσετε μια παρουσίαση Power Point που θα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας και θα ανεβάσετε στο ιστολόγιο του σχολείου.

- ✓ <https://www.sansimera.gr/biographies/180>
- ✓ http://odysseus.culture.gr/h/4/gh41.jsp?obj_id=22464
- ✓ <http://www.namuseum.gr/collections/sculpture/roman/roman07-gr.html>
- ✓ http://larissablogs.blogspot.gr/2009/04/blog-post_17.html
- ✓ http://anaskafi.blogspot.gr/2015/02/blog-post_20.html
- ✓ Μαργκερίτ Γιουρσενάρ, «Αδριανού απομνημονεύματα», εκδ. Χατζηνικολή, (1975).

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Γ (ΟΜΑΔΑ Γ)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΙ

A Να απαντήσετε στα θέματα/ερωτήσεις που ακολουθούν:

- 1) Ποια έργα πραγματοποίησε στην Κορινθία ο Αδριανός;
- 2) Ποιο ήταν το σπουδαιότερο έργο του στην Κορινθία; Βρείτε πληροφορίες για το επίτευγμα του αυτό (πότε έγινε, τεχνικά χαρακτηριστικά, σημερινή κατάσταση).
- 3) Βρείτε χάρτες, εικόνες, σχέδια για το υδραγωγείο που κατασκεύασε.

B Από τις ιστοσελίδες, που βλέπετε παρακάτω, να ανοίξετε τους κατάλληλους συνδέσμους και να βρείτε πληροφορίες αποκλειστικά για τα παραπάνω ερωτήματα. Επίσης να επισκεφθείτε τις σελίδες από το βιβλίο του Μιχαήλ Κορδώση που θα βρείτε στην επιφάνεια εργασίας του Η/Υ σας. Δώστε την απάντησή σας σε ένα πολυτροπικό κείμενο (γραπτός λόγος σε παραγράφους με ιστορική γνώση, επιχειρήματα, αιτιολόγηση, εικόνες, χάρτες...) σε ένα αρχείο κειμένου, το οποίο θα δημιουργήσετε στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας. Με τα κείμενα, που έχετε γράψει, και τις εικόνες να ετοιμάσετε μια παρουσίαση Power Point που θα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας και θα ανεβάσετε στο ιστολόγιο του σχολείου.

- ✓ <http://www.aedik.gr/frontend/articles.php?cid=44&scid=50>
- ✓ <https://www.sansimera.gr/biographies/180>
- ✓ http://www.psarikorinthias.gr/myimages/Corinth_aqueduct_PfOP.pdf
- ✓ Μιχαήλ Σ. Κορδώση, «Συμβολή στην Ιστορία και Τοπογραφία της περιοχής Κορίνθου στους Μέσους Χρόνους», Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα MCMLXXXI.

- ✓ ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΩΛΟΣ, «Ύδωρ βασιλεύς Ἀδριανὸς ἐσήγαγεν ἐκ Στυμφήλου· το ἀδριάνειο υδραγωγεῖο τῆς Κορίνθου καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ νεροῦ στα ρωμαϊκὰ χρόνια», ἐκδ. Πολιτιστικὸ ἴδρυμα Ομίλου Πειραιῶς, Αθήνα 2010.

Βιβλιογραφικὲς αναφορὲς

Ἰστοσελίδες

- <https://www.youtube.com/watch?v=niZcG-rCWC0>
- https://el.wikipedia.org/wiki/Pax_Romana
- https://www.google.gr/search?q=ρωμαικη+αυτοκρατορια+χαρτης&rlz=1C1GGRV_enGR751GR751&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjXg9qljdzVAhXkLMAKHUUVCI0QsAQIiw
- <http://www.ime.gr/chronos/07/gr/politics/index33.html>
- <https://www.sansimera.gr/biographies/180>
- http://odysseus.culture.gr/h/4/gh41.jsp?obj_id=22464
- <http://www.namuseum.gr/collections/sculpture/roman/roman07-gr.html>
- http://larissablogs.blogspot.gr/2009/04/blog-post_17.html
- http://anaskafi.blogspot.gr/2015/02/blog-post_20.html
- <http://www.aedik.gr/frontend/articles.php?cid=44&scid=50>
- http://www.psarikorinthias.gr/myimages/Corinth_aqueduct_PiOP.pdf

Εργογραφία

- **ΓΙΟΥΡΣΕΝΑΡ ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ**, 1975, «Αδριανού απομνημονεύματα», εκδ. Χατζηνικολή.
- **ΚΟΡΔΩΣΗΣ Σ. ΜΙΧΑΗΛ**, «Συμβολή στην Ιστορία και Τοπογραφία της περιοχής Κορίνθου στους Μέσους Χρόνους», Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα ΜCMLXXXI.
- **ΛΩΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ**, 2010, «Ύδωρ βασιλεύς Ἀδριανὸς ἐσήγαγεν ἐκ Στυμφήλου· το ἀδριάνειο υδραγωγεῖο τῆς Κορίνθου καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ νεροῦ στα ρωμαϊκὰ χρόνια», ἐκδ. Πολιτιστικὸ ἴδρυμα Ομίλου Πειραιῶς, Αθήνα.
- **ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η.**, 2000, «Ομαδοσυνεργατικὴ διδασκαλία καὶ μάθηση», Αθήνα, εκδ. Γρηγόρης.
- **ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ** Ἑλλάδος περιήγησις, Κορινθιακὰ-Λακωνικά, Εκδοτικὴ Αθηνῶν.